

Lausunto

18.08.2025

Asia: VN/14214/2025

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle  
apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi  
lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi**

**Lausunnonantajan lausunto**

**Huomionne lääkkeiden hintasääntelyyn ja lääketaksaan liittyvistä muutosehdotuksista.**

Läaketaksan muutosta perustellaan julkisen talouden säästöillä. Taksamuutoksen todetaan vaikuttavan sairausvakuutuskorvauksiin. Laskelman mukaan savakorvausten menot pienenisivät 30 M€. Näistä aitoja säästöjä julkiselle taloudelle on vain valtion omasta sava osuudesta kertyvä noin 15 M€. Vakuutettujen maksaman puoliskon ohjaaminen julkisen talouden sisällä rahastosta valtion budjettiin, ei ole varsinaisesti julkisen talouden säästöä.

Esityksen sivulla 64 taulukossa 2 näyttäisi sekoittuvan nämä budjettitalouden ja rahastotalouden vaikutukset. Ehdollisen korvattavuuden palautusten siirto Kelalta valtiolle on valtiontalouden kannalta sisäinen siirto rahastotaloudesta budjettitalouteen.

Läaketaksan muutoksen arvioidaan vähentävän savakorvauksia 31,4M€ ja potilaiden kustannuksia noin 6 M€. Kyseinen 37,4 M€ ei olisi suoraan apteekkitoiminnan tuotantokustannuksista leikattavissa vaan valtaosin pois apteekkien liikevoitosta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lääketaksan lisäksi apteekkiveron perustetta sekä itsehoitolääkkeiden myyntikanavaa tavalla, jonka yhteisvaikutusta esityksen mukaan ei kyetä kunnolla arvioimaan. Lääkäriliiton huoli muutosten yhteisvaikutuksesta liittyy avohoidon lääkejakeluverkoston riittävään kattavuuteen. Pysytäänkö varmistamaan lääkkeiden riittävä saavutettavuus jatkossa koko maassa.

**Huomionne apteekkiveroon liittyvistä muutosehdotuksista.**

Apteekkiveron perusteen muutos on hyvä ja kohdentaisi verotuksen oikeudenmukaisemmin apteekkien kesken. Muutos aiheuttaisi osalle apteekeista merkittäviä muutoksia kannettavan veron

määrään. Muutos tulisi kyetä arvioimaan osana esityksen kokonaisvaikutuksia niin, että apteekkiverkosto kyetään säilyttämään kattavana koko maassa.

Sivuaapteekkivähennysoikeuden poistuminen tulisi osaltaan vaikuttamaan apteekkiverkoston kattavuutta heikentävästi.

Esitöissä on arvioitu apteekkiveron kertymän vähenevän vuoden 2023 verrattuna noin 9 M€, mutta vuoden 2025 verrattuna noin 20 M€. Osa muutoksesta liittyy lääketaksan muutoksiin, osa lääkepatenttien vanhenemiseen halvempine rinnakkaisvalmisteineen ja osa itsehoitolääkkeiden myyntikanavan muutokseen. Vaikutusarviointi on haastavaa, mutta tulisi kyetä arvioimaan väestön lääkesaavutettavuuden kannalta riittävällä tarkkuudella.

#### **Huomionne rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan liittyvistä ehdotuksista.**

Valtaosa valituista aineista on jo myytävissä päivittäistavarakaupoissa ravinnonlisinä. Huolta aiheuttaa H2 salpaajan itsehoitolääkekauppa ilman asiantuntevaa neuvontaa lääkkeen käytön ja mahdollisten sivuvaikutusten osalta. Oleellista on, ettei yksittäisen lääkeaineen siirtyminen laajennettuun jakeluverkostoon apteekkien ulkopuolelle, tule jatkossa johtamaan löysempään harkintaan varsinaisten lääkkeiden päivittäistavarakauppaamisessa. Potilasturvallisuus on oleellisin huomioitava tekijä ratkaisuisissa apteekkiverkon toimintaedellytysten vaikutusten kanssa. Kaikilla varsinaisilla lääkkeillä on etujensa lisäksi myös mahdolliset haittavaikutuksensa.

#### **Huomionne itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennukseen liittyvistä ehdotuksista.**

Lääkäriliitto ei kannata itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennusta sen apteekkitalouden vaikutusten, potentiaalisten apteekkiverkoston vaikutusten sekä mahdollisten potilasturvallisuuden riskien takia.

#### **Huomionne itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntilupiin liittyvistä ehdotuksista.**

-

#### **Huomionne lääkeasetukseen sisältyvistä ehdotuksista.**

-

#### **Huomionne lääkemääräyksestä poikkeavaan lääkkeiden toimittamiseen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.**

Ehdotukset ovat perusteltuja. Lääkäriliitto kannattaa sujuvampaa toimintaa lääkkeiden toimittamisessa ja tukee ehdotuksia.

#### **Huomionne lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen kohdentamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.**

Koska palautusmaksuista on tarkoitus siirtää valtion sairausvakuutusrahastoon myös vakuutettujen maksamien sairausvakuutusmaksujen osuus, olisi asiaa tarkasteltava tarkoituksenmukaisuuden

näkökulmasta. Vakuutetuilta kerätty rahoitus (29M€/vuosi) siirtyisi Kelan rahastosta valtion budjettitalouteen ja aiheuttaisi sairausvakuutusmaksujen nostopainetta. Vaikka sairausvakuutusmaksut ovat verotuksen kaltainen erä kansalaiselle, ei verotusta ja vakuutusmaksuja tulisi sekoittaa valtion toiminnan rahoittamisessa. Valtion verotus on progressiivinen, sairausvakuutusmaksut kerätään eläketulosta suuremmalla osuudella kuin palkkatulosta ilman progressiota. Olisi oikeudenmukaisempaa kerätä tuo 29 M€ vuodessa normaalin verotuksen kautta. Ehdotettu muutos ei myöskään vahvista julkista taloutta millään tavoin.

#### **Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden perusteluista.**

Esityksessä korostuvat taloudelliset perusteet, mutta mukana on myös kannustettavat tavoitteet apteekkiveron oikeudenmukaisemmaksi toteuttamiseksi sinällään, sekä apteekkitoiminnan sujuvoittaminen reseptilääkkeiden toimittamisen joustavoittamisella. Peruste itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajentamiseen on myös kirjattu selkeästi – hallitusohjelma.

#### **Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden vaikutusten arvioinnista.**

Esittelymuistio on laadittu mahdollisimman huolellisesti monimuotoiseen esitykseen liittyvin rajoituksin. Eri muutosten yhteisvaikutuksen arviointi on, kuten esityksessä todetaan, epävarmaa. Joissain kohdin vaikuttaa vaikutusten kohdentuminen esitetyn myös epäselvästi ja ehkä harhaan johtavastikin. Erityisesti valtion budjettitalouden, rahastotalouden ja julkisen talouden vaikutusten periaatteiden selkeys ei ole riittävällä tavalla esitetty. Esityksen mukaan haetaan säästöjä julkiseen talouteen, mutta tosiasiaissa rahastotalouden heikentymisen, apteekkiveron kertymän ja apteekkarien maksaman henkilökohtaisen verokertymän yhteenlaskettu vaikutus näyttäytyy negatiivisena julkisen talouden kannalta, vaikka se saattaa valtion budjettitalouden kannalta näyttää positiiviselta.

#### **Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista.**

-

#### **Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.**

Hallituksen esitys tulisi laatia tavalla, jonka vaikutukset kyettäisiin riittävällä varmuudella tai ainakin todennäköisyydellä arvioimaan. Useanlaisten muutosten kokonaisvaikutusten arviointi on erittäin epävarmaa ja päätöksentekijöiden kannalta haastavaa. Erityisen tärkeää olisi taloudellisia säästöjä haettaessa kyetä arvioimaan taloudelliset vaikutukset luotettavasti.

Mattila Jukka  
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund